Bijlage II: prioritaire veiligheidsinitiatieven

Voor de uitvoering van alle veiligheidsinitiatieven is capaciteit en middelen nodig. Daarnaast is voor een aantal de medewerking van de sector noodzakelijk. Dit vraagt om prioritering van de veiligheidsinitiatieven. In deze bijlage worden de prioritaire veiligheidsinitiatieven voor 2025-2026 aangegeven. Het betreft veiligheidsinitiatieven die de komende twee jaar nadrukkelijk de aandacht behoeven en waar met voorrang op geacteerd wordt. Dit laat onverlet dat aan alle veiligheidsinitiatieven zoals omschreven in Bijlage I wordt gewerkt. In lijn met de tweejaarlijkse monitoring van alle veiligheidsinitiatieven en de algehele herijking van de lijst in Bijlage I, wordt ook deze bijlage met prioriteiten na twee jaar herzien voordat de nieuwe bijlage aan de Tweede Kamer wordt toegestuurd.

Uitgangspunten voor het aanwijzen van deze veiligheidsinitiatieven als prioritair, zijn onder andere:

- dat met het oppakken hiervan een bijdrage wordt geleverd aan het op orde brengen van de basiseisen voor een goede inrichting, zoals wet- en regelgeving en toezicht;
- dat uit alle domeinen in de NVA (commerciële luchtvaart; kleine luchtvaart; onbemande luchtvaart en de luchtvaart in Caribisch Nederland) prioritaire veiligheidsinitiatieven zijn gekozen;
- dat prioritaire actie op deze veiligheidsinitiatieven een positief effect heeft op andere veiligheidsinitiatieven;
- dat een aantal van de prioritaire veiligheidsinitiatieven reeds aandacht uit de maatschappij krijgt.

In de tabel hiernaast zijn de prioritaire veiligheidsinitiatieven schematisch weergeven. Er is daarbij geen volgordelijke prioritering aangebracht. Onder de tabel is nadere informatie opgenomen over deze prioritaire veiligheidsinitiatieven. Het gaat hier om een themabenadering, want onder deze zes prioritaire veiligheidsinitiatieven vallen meerdere veiligheidsinitiatieven uit Bijlage I.
Ten opzichte van Bijlage I voor 2023-2024 worden drie prioritaire veiligheidsinitiatieven van de lijst afgevoerd. Dit zijn voormalig nr. 1 “Terugdringen vogelaanvaringen” en nr. 3 “Terugdringen aantal voorvallen met misdragende passagiers”, welke als reguliere veiligheidsinitiatieven doorgaan in Bijlage I en nr. 6 “Terugdringen luchtruimschendingen onbemande luchtvaart”, welke eind 2024 in grote mate afgerond zal zijn. Daarnaast zijn twee nieuwe veiligheidsinitiatieven als prioriteit opgenomen: nrs. 2 en 6 (zie hieronder b en f). Voor vier van de prioritaire veiligheidsinitiatieven wordt de prioriteitstelling nog twee jaar voortgezet: nrs. 1, 3, 4 en 5 (zie hieronder a, c, d en e).

Tabel I: prioritaire veiligheidsinitiatieven

a.	Kwaliteit toezicht
b.	Just Culture (ook bij grondafhandeling en nieuw personeel) (NIEUW)
c.	Vluchtvoorbereiding kleine luchtvaart
d.	Kennis van regels en procedures onbemande luchtvaart
e.	Regelgeving in Caribisch Nederland
f.	Search and Rescue (SAR) in Caribisch Nederland (NIEUW)

Toelichting op de prioritaire veiligheidsinitiatieven

Uw Kamer heeft bij brief van 3 april 2022 het NALV ontvangen, inclusief Bijlage II met uitgebreide informatie over alle toen geprioriteerde veiligheidsinitiatieven.[1]

Commerciële luchtvaart

1. Kwaliteit toezicht

Het versterken van de kwaliteit van het toezicht is een koepelterm waaronder meerdere veiligheidsinitiatieven vallen. De afgelopen twee jaar is bij de ILT ingezet op het verbeteren van het veiligheidsrisicomanagement en de uitvoering van het toezicht. Daarbij zet de ILT steeds meer in op risico gebaseerd toezicht ('risk-based oversight: RBO'). Daarvoor zijn voor verschillende luchtvaartsectoren veiligheidsrisicoprofielen ('Sector-Safety Risk Profiles: S-SRP's') opgesteld. In een veiligheidsrisicoprofiel wordt onder andere aangegeven wat de grootste veiligheidsrisico's zijn, wat de nalevings- en veiligheidsprestaties van de sector zijn en de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA) zijn opgenomen. Om voldoende gekwalificeerd personeel te behouden zijn meerdere initiatieven ontplooid. Zo zet de ILT zich in om personeel aan te trekken en te behouden op de krappe arbeidsmarkt. Daarnaast worden de eisen voor autorisatie van inspecteurs geborgd door initiële trainingen en bijscholing in de breedte en diepte. Invoering van het AG5-systeem zal het registreren en bewaken van kwalificaties en trainingsbehoeften van inspecteurs verbeteren. Er wordt gewerkt aan een strategisch personeelsplan waarin vooruit wordt gekeken naar nieuwe eisen en technische ontwikkelingen en wat dit betekent voor trainings- en wervingsbehoeften. Voor het realiseren van een sterke en zichtbare Nederlandse Luchtvaartautoriteit is invulling van dit veiligheidsinitiatief noodzakelijk en derhalve is dit voor de komende periode ook nog prioriteit.

2. Just Culture (ook bij grondafhandeling en nieuw personeel) door het invoeren van een veiligheidsmanagementsysteem voor grondafhandelingsbedrijven (NIEUW)

Waar het nu niet verplicht is voor grondafhandelingsbedrijven om een veiligheidsmanagementsysteem (VMS) te hebben, verandert dit met de introductie van nieuwe Europese regelgeving. Onderdeel van het VMS is het waarborgen van "just culture". Dit is het kunnen melden van misstanden, incidenten en ongevallen zonder consequenties voor de melder. Het doel is hiervan te leren. Mede door "just culture" is de luchtvaart een erg veilige manier van vervoer geworden. Door zoveel mogelijk informatie te verzamelen over wat er misgaat of mis kan gaan kan men maatregelen nemen om de toekomstige luchtvaartveiligheid te verbeteren. De Luchtvaartautoriteit, het OM en de meeste bedrijven binnen de luchtvaart hanteren al een "just culture", maar niet in alle onderdelen van de luchtvaart is "just culture" al even goed bekend en ingeburgerd. Met dit prioritaire veiligheidsinitiatief wordt nadrukkelijk bij de grondafhandelingsbedrijven gewezen op de nut- en noodzaak van "just culture".

Kleine luchtvaart

3. Vluchtvoorbereiding kleine luchtvaart

Dit veiligheidsinitiatief heeft een nauwe relatie met de andere veiligheidsinitiatieven en wordt bij de kleine luchtvaart voornamelijk door de sector zelf opgepakt. Vluchtvoorbereiding speelt voor de hele keten: bij opleiding en dagelijkse operatie, maar ook bij het beschikbaar hebben van de benodigde informatie. Daarnaast vraagt het om een cultuurverandering als het gaat om het delen van de aanpak van een goede vluchtvoorbereiding binnen de sector. Dit is niet op korte termijn te realiseren en daarom blijft dit prioriteit voor de komende periode.

Onbemande luchtvaart

4. Kennis van regels en procedures onbemande luchtvaart

Dit veiligheidsinitiatief blijft belangrijk. De reden hiervoor is de positieve uitwerking op de andere veiligheidsinitiatieven die betrekking hebben op de onbemande luchtvaart. Op verschillende manieren worden piloten bewust gemaakt. Denk hierbij aan social media campagnes, inzet van retailers en gebruikersonderzoek.

Luchtvaart in Caribisch Nederland

5. Regelgeving in Caribisch Nederland

Het op orde brengen van de regelgeving is nog steeds de basis voor het functioneren van het luchtvaartveiligheidssysteem, ook in Caribisch Nederland. Ondanks de inzet in de afgelopen periode is het realiseren van de regelgeving nog niet volledig afgerond, terwijl dit de basis is van de overige stappen zoals toepassen van de regelgeving, toezicht en handhaving. Dit veiligheidsinitiatief blijft daarom prioriteit voor Caribisch Nederland.

6. Search and Rescue (SAR) in Caribisch Nederland (NIEUW)

Op dit moment is zowel de regelgeving en het toezicht, als ook de feitelijke inrichting van de SAR op de BES niet op orde. Het is van groot belang dat er bij een ongeluk of incident snel en effectief kan worden opgetreden. Dit belang wordt ondersteund door alle stakeholders. Daarom is dit veiligheidsinitiatief als nieuwe prioriteit aangemerkt voor de komende periode.

[1] Kamerbrief NALV: Kamerstuk 31936 nr. 1052

Toelichting op de prioritaire veiligheidsinitiatieven die niet langer prioritair zijn

Terugdringen vogelaanvaringen

Het terugdringen van vogelaanvaringen was in 2023-2024 een prioritair onderwerp uit de Nationale Veiligheidsanalyse voor het domein commerciële luchtvaart. De afgelopen jaren is er met de sector hard gewerkt aan het evalueren van het convenant "Reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol" alsook de maatregelen. Uw Kamer is hierover geïnformeerd bij brief van 20 juni 2024[2]. Dit leidt tot het opstellen van nieuwe bestuurlijke afspraken.
Het onderwerp is na twee jaar voldoende geborgd in de reguliere werkzaamheden en behoudt de aandacht van zowel ministerie als sector.
Hoewel het veiligheidsinitiatief niet meer als prioritair terugkomt in Bijlage II 2025-2026, blijft het als regulier veiligheidsinitiatief wel opgenomen in Bijlage I 2025-2026, omdat de uitwerking van de afspraken nog loopt.

Terugdringen aantal voorvallen met misdragende passagiers

De Minister heeft op 14 december 2023 samen met de sector een intentieverklaring getekend voor verdere uitwerking van de stappen die genomen moeten worden om het aantal misdragende passagiers terug te dringen.
Bij de Kamerbrief van 3 april 2023[3] is een stappenplan met de Tweede Kamer gedeeld. Dit stappenplan beschrijft wat er nodig is om gegevensuitwisseling omtrent ordeverstorende passagiers tussen Nederlandse luchtvaartmaatschappijen van verschillende moederorganisaties mogelijk te maken. De Kamer wordt uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 geïnformeerd over de realisatie hiervan. Het veiligheidsinitiatief wordt verder opgepakt binnen de reguliere werkzaamheden van het ministerie en de sector en blijft opgenomen als veiligheidsinitiatief in Bijlage I bij het NALV.

Terugdringen luchtruimschendingen onbemande luchtvaart

Het terugdringen van luchtruimschendingen door de onbemande luchtvaart is aangepakt door de herijking van de regels binnen de Control Zone (CTR). Hiermee is een groot deel van de problematiek opgelost, omdat veel van de eerder als luchtruimschendig aangemerkte vluchten nu zijn toegestaan. Afronding van dit wettelijke traject vindt in 2025 plaats. Dit veiligheidsinitiatief kan dan als afgerond worden beschouwd en prioritering is derhalve niet meer nodig.

[2] Kamerstuk 31936, nr. 1168
[3] Kamerstuk 31 936, nr. 1054

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

December 2024